

Końcowa ocena gospodarki ubiegłego okresu Nadleśnictwa Trzciel dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie

Powierzchnia Nadleśnictwa Trzciel na podstawie opisu taksacyjnego wg stanu na dzień 01.01.2007 roku wynosiła 20 351,33 ha, natomiast na koniec minionego okresu tj. na dzień 31.12.2016 roku powierzchnia nadleśnictwa wynosi 20 333,25 ha. W latach 2007-2016 nastąpił spadek powierzchni nadleśnictwa o 18,08 ha. Głównymi przyczynami zmian w powierzchni były: przekazanie gruntów pod budowę drogi krajowej na podstawie art. 38a Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U.2015 poz. 2100 ze zm.); sprzedaż nieruchomości na podstawie art. 40a Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U.2015 poz. 2100 ze zm.); przekazanie gruntów na podstawie art. 11a Ustawy z dnia 1 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U.2006 r. nr 220, poz. 1601).

Podział gospodarczy oraz wieki rębności przyjęte w poprzednim Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Trzciel sprzyjały prowadzeniu racjonalnej gospodarki w nadleśnictwie. Wykonanie zadań z zakresu pielęgnacji w wysokości podanej w referacie Nadleśniczego wynikało przede wszystkim z aktualnych potrzeb hodowlano-ochronnych, a także z dbałości o stan sanitarny lasu.

Etat mięszszościowy w użytkowaniu rębnym wykonano w 94 %, natomiast w użytkowaniu przedrębnym wykonano w 104 %. Użytki przygodne w cięciach rębnych stanowiły niecałe 1 %, natomiast w cięciach przedrębnych stanowiły 6 %. Łącznie wykonano blisko 100 % (99,90%) etatu mięszszościowego użytków głównych zatwierdzonego przez Ministra Środowiska. Etat powierzchniowy cięć w użytkowaniu przedrębnym zrealizowano na poziomie 98 %, natomiast etat powierzchniowy cięć w użytkowaniu rębnym wykonano w 95 %.

Przyczyną braku pełnej realizacji etatu cięć w użytkowaniu rębnym było między innymi:

- ograniczenia związane z ochroną przyrody zaistniałe w czasie expiracji planu urządzenia lasu np. ustalenie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową czy uznanie ekosystemów referencyjnych;
- zmiany technologii pozyskania i zrywki drewna, pociągające za sobą konieczność wycinania szlaków zrywkowych, mające wpływ na zwiększoną z tego tytułu intensywność cięć w użytkowaniu przedrębnym;
- stosowania się do ograniczeń związanych z łączną wielkością etatu użytków głównych, określonego w Decyzji Ministra Środowiska.

Brak pełnej realizacji etatu powierzchniowego cięć w użytkowaniu przedrębnym spowodowany był przede wszystkim uznaniem drzewostanów przewidzianych do użytkowania przedrębnego za ekosystemy referencyjne na powierzchni ponad 300 ha. Omówienie przez Nadleśniczego tego zagadnienia w analizie gospodarki przeszłej uznaję za wyczerpujące.

Zadania w zakresie pielęgnowania lasu w Nadleśnictwie Trzciel ogółem zrealizowano na poziomie 107 %. W aktualnej ocenie stopnia wypielęgnowania drzewostanów, dokonanej przez Wykonawcę prac urządzeniowych, nie stwierdza się drzewostanów zaniedbanych pielęgnacyjnie.

W zakresie działań dotyczących hodowli lasu realizacja odnowień na powierzchniach otwartych na poziomie 85 % wynikała głównie z przelegiwania zrębów w celu uniknięcia szkód od szeliniaka, a także dążenia do uzyskiwania odnowień naturalnych sosny. W ramach odnowień na powierzchniach otwartych nadleśnictwo uznało 29 ha powierzchni zredukowanej odnowień naturalnych sosny.

Realizacja odnowień pod osłoną w rębniach złożonych na poziomie 79 % związana jest z niepełną realizacją powierzchniową użytkowania w rębniach złożonych na skutek między innymi: uznania części drzewostanów za ekosystemy referencyjne, ustalenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową, a także przelegiwania młodników po cieciach uprzątających w rębni IIIA.

Na terenie Nadleśnictwa Trzciel na dzień 31.12.2016 r. nie odnotowano upraw i młodników częściowo zgodnych i niezgodnych ze składem pożądanym oraz upraw przepadłych. Wszystkie uprawy i młodniki są zgodne ze składem pożądanym i zajmują powierzchnię 1047,61 ha. Pozytywnym czynnikiem, wynikającym z prowadzenia gospodarki leśnej w ubiegłym okresie jest wysoki stopień pokrycia upraw i młodników wynoszący 95 %. Uprawy i młodniki po rębniach złożonych zajmują powierzchnię 115 ha, a ich przeciętne pokrycie wynosi ponad 83 %.

W wyniku realizacji zadań określonych w poprzednim Planie Urządzenia Lasu nastąpił znaczący wzrost drzewostanów o budowie pionowej klasy odnowienia (KO) ze 132 ha wg stanu na 01.01.2007 r. do wysokości 516 ha wg stanu na 31.12.2016 r. Powierzchnia drzewostanów o budowie pionowej klasy do odnowienia (KDO) wg stanu na 01.01.2007 r. wynosiła 3 ha, natomiast wg stanu na 31.12.2016 r. ponad 45 ha. W drzewostanach tych prowadzone są bieżące cięcia głównie w rębniach gniazdowych.

Poprawie uległa jakość prac odnowieniowych, skuteczność zabezpieczeń przed szkodami ze strony zwierzyny oraz lepsza jakość materiału sadzeniowego. Wszystkie te czynniki miały wpływ na wykonanie powierzchniowe projektowanych poprawek i uzupełnień na poziomie 67 % planu. Wykonanie melioracji agrotechnicznych na poziomie 129% jest wynikiem przelegiwania zrębów oraz rzeczywistych potrzeb lasu.

Szkody w uprawach i młodnikach powodowane były głównie przez jelenia. Wielkość szkód nie jest wysoka, a spowodowane jest to utrzymywaniem stanów ilościowych zwierzyny płowej oraz jej struktury wiekowej i płciowej na optymalnym poziomie. W celu utrzymania niskiego poziomu szkód i osiągnięcia założeń Wieloletniego Łowieckiego Planu Hodowlanego (WŁPH) należy dążyć do pełnej realizacji planu pozyskania jeleni (przeciętny wskaźnik realizacji odstrzału 88,5%).

W ostatnich latach na terenie Nadleśnictwa Trzciel zaznacza się szkodliwa działalność bobra w drzewostanach w pobliżu cieków wodnych.

Nadleśnictwo Trzciel znajduje się w strefie wysokiego zagrożenia ze strony szkodników owadzych. Znaczna część drzewostanów sosnowych objętych jest pierwotnymi ogniskami gradacyjnymi (ponad 5479 ha). Największe znaczenie mają szkodniki pierwotne sosny, głównie barczatka sosnowka i brudnica mniszka. Ponadto w roku 2016 zaobserwowano wzrost zagrożenia drzewostanów ze strony borecznika sosnowego. W wyniku zagrożenia ze strony pędraków chrabąszczowatych w roku 2011 przeprowadzono zabieg ograniczający liczebność populacji na powierzchni 1500 ha, który przyniósł dobre rezultaty i przyczynił się do spadku zagrożenia.

Ze strony grzybów patogenicznych największe znaczenie ma huba korzeni oraz opieńkowa zgnilizna korzeni. Dotyczy to przede wszystkim drzewostanów założonych na gruntach porolnych.

W minionym okresie wystąpiły szkody od czynników abiotycznych, głównie w wyniku podtopienia. Wpływ na to miała również, wspomniana wcześniej, szkodliwa działalność bobra wzdłuż cieków wodnych. W roku 2011 zainwentaryzowano szkody z tego tytułu na powierzchni ponad 60 ha, natomiast w 2015 roku już na powierzchni ponad 140 ha. W wyniku długotrwałych podtopień nastąpiło zamieranie niektórych drzewostanów i konieczność wykonania zrębów sanitarnych.

Działania nadleśnictwa w zakresie ochrony lasu oceniam jako skuteczne i właściwe.

Nadleśnictwo Trzciel zaliczono do pierwszej kategorii zagrożenia pożarowego. Przyczyny powstałych pożarów lasu, w zdecydowanej większości, w sposób bezpośredni lub pośredni, związane są z działalnością człowieka (m.in. podpalenia). Potencjalnym zagrożeniem pożarowym jest wzmożona penetracja lasu przez turystów. Szczególnym okresem pod tym względem jest okres letni i jesienny, w którym ma miejsce wzmożona penetracja terenów leśnych ze strony grzybiarzy. Innym potencjalnym zagrożeniem pożarowym są przebiegające przez tereny leśne drogi publiczne - autostrada A2, krajowa 92 i wojewódzka 137, a także linia kolejowa, linie energetyczne i rurociągi.

Podsumowując przeprowadzoną ocenę gospodarki przeszłej w Nadleśnictwie Trzciel należy stwierdzić, iż realizacja zadań wynikających z zatwierdzonego Planu Urządzenia Lasu, przebiegała zgodnie z założeniami tego planu. Realizowano działania zmierzające do zachowania trwałości i zabezpieczenia stanu sanitarnego lasu.

Przeciętny wiek drzewostanów w nadleśnictwie podniósł się z 51 lat do 55 lat. Wzrost przeciętnego wieku nie jest duży, jednak dalszy wzrost może powodować zaburzenie relacji pomiędzy przeciętnym wiekiem drzewostanów Nadleśnictwa a połową orientacyjnego średniego wieku rębności drzewostanów. Różnica wynosi obecnie 5 lat (odstępstwo powyżej 5 lat). Przeciętny wiek drzewostanów Nadleśnictwa Trzciel spełnia więc pożądane relacje i nie powoduje konieczności zwiększania poziomu użytkowania rębego. Przeciętna zasobność drzewostanów w Nadleśnictwie Trzciel w ostatnim dziesięcioleciu wzrosła o 37 m³/ha z 245 m³/ha na 282 m³/ha.

Gospodarkę przeszłą, jak i wykonanie zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody, ogólnie oceniam jako prawidłowe. W najbliższym okresie należy

zwrócić uwagę na utrzymanie wysokiego poziomu racjonalnej gospodarki leśnej oraz zwrócić szczególną uwagę na pełną realizację etatu cięć w użytkowaniu rębnym.

Należy stwierdzić, iż zadania planowe w minionym dziesięcioleciu w Nadleśnictwie Trzciel realizowano zgodnie z postanowieniami zawartymi w ustawie o lasach.

ZASTĘPCA DYREKTORA
ds. GOSPODARSTWA LEŚNEGO
Krzysztof Sielecki